

Handlingsplan för utfasning av fossila bränslen i stadsmiljöverksamheten till år 2030

Stockholm ska vara klimatpositivt 2030 och fossilfritt 2040 i enlighet med stadens klimathandlingsplan. Stockholms stad ska visa handlingskraft och globalt ledarskap i klimatkrisen genom en snabb utfasning av fossil energi. Klimathandlingsplanen konkretiserar de åtgärder som krävs för att nå målen i Stockholms stads Miljöprogram 2030.

Stadens klimatarbete har fem utpekade omställningsområden, varav tre ”Utveckla ett klimatpositivt energisystem”, ”Driva på för hållbara och fossilfria transporter” samt ”Styra mot en konsumtion med låg klimatpåverkan i stadens egen organisation” kan kopplas till att fasa ut fossila bränslen i stadsmiljöverksamheten.

I budgeten för 2025 anges att stadsmiljöverksamheterna ska ta fram handlingsplaner för utfasning av fossila bränslen, och i budgeten för 2026 anges att stadsdelsnämnderna ska arbeta utifrån dessa handlingsplaner.

Nuläge

Stadsdelsförvaltningens parkskötsel, renhållning och vinterväghållning sköts idag av upphandlad entreprenör, det nuvarande avtalet gäller till den 31 oktober 2027. Enligt gällande avtal ska leverantören bedriva ett systematiskt miljöarbete. I övrigt hänvisas till *Gemensamma miljökrav för entreprenader 2018* för Stockholms stad, Malmö stad, Göteborgs stad och Trafikverket. I de gemensamma kraven anges att: ”Minst 20 procent av den samlade energianvändningen, avseende fordon och arbetsmaskiner, ska bestå av el från förnybara energikällor och/eller hållbara höginblandade och hållbara rena biodrivmedel som inte omfattas av reduktionsplikt.”

Den 20 november 2025 beslutade Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd att parkskötseln stegvis ska övergå i egen regi. Processen inleds efter beslutet, för fullt övertagande när avtalet med driftentreprenören löper ut i slutet på oktober 2027.

Stadsdelsförvaltningens avtal för mark- och anläggningsarbeten gäller sedan 1 april 2025 till och med 31 mars 2027, med möjlighet till ett plus ett års förlängning. Enligt avtalet ansvarar entreprenören för att bästa tillgängliga miljöegenskaper eftersträvas för motordrivna fordon och arbetsredskap. Fordon och arbetsredskap ska skötas och underhållas så att avgasutsläpp och buller minimeras. Vidare hänvisas till *Gemensamma miljökrav för entreprenader 2024*.

I de nya gemensamma miljökraven ställs ökande kravnivåer på andel förnybara drivmedel, vilka är minst 50% år 2025 och minst 70% år 2027. 2030 och framåt är kravnivån 100%. För lätta fordon gäller att de ska uppfylla minst Euroklass 6 eller senare Euro-krav. Fordonen ska även till hög andel (minst 80 %) köra på förnybart drivmedel. För arbetsmaskiner gäller att de inte får vara äldre än 12 år, tillverkningsåret räknat (arbetsmaskiner vars motorer uppfyller kraven enligt Steg IV eller senare Steg-krav får användas även om ålderskravet inte är uppfyllt). Arbetsmaskiner som drivs med el, och använder förbränningsmotor för förflyttning får inte vara äldre än 16 år, tillverkningsåret räknat (arbetsmaskinens förbränningsmotor får i sådant fall ej användas under arbete eller för att framställa el). Handhållen utrustning ska vara eldriven.

Stadsdelsförvaltningens avtal för drift och skötsel av strandbad gäller till mars 2026. Enligt avtalet ska leverantören bedriva ett systematiskt miljöarbete och i övrigt hänvisas till *Gemensamma miljökrav för entreprenader 2018*. Upphandling av ett nytt avtal pågår. I detta avtal har samma miljökrav ställts som i avtalet för anläggningsarbeten, se ovan.

I den egna verksamheten arbetar stadsmiljöenheten kontinuerligt för att skapa goda förutsättningar för hållbara tjänsteresor och transporter och använder klimatsmarta transportsätt såsom gång, elbil och kollektiva färdmedel i det dagliga arbetet. Enhetens eget fordon är en elbil.

Åtgärdsplan utifrån verksamhetens framtida behov

I Stockholm stads budget för 2026 anges att stadsdelsnämnderna ska säkerställa utfasning av fossila bränslen i stadens egen och upphandlade verksamhet, exempelvis till transporter och arbetsmaskiner.

För att nå stadens klimatmål ska staden enligt klimathandlingsplanen bland annat:

- Prioritera gång, cykel och kollektivtrafik i enlighet med framkomlighetsstrategin.
- Utveckla, tillämpa och följa upp upphandlingskrav på fossilfria fordon och drivmedel.
- Ställa klimatkrav i stadens egna entreprenadupphandlingar för bygg och anläggning.
- Kartlägga utsläpp från inköp i respektive verksamhet för att kunna prioritera och genomföra insatser.
- Öka kunskap och kompetens kring klimatkrav kopplat till inköp.

I samband med den stegvisa övergången till parkskötsel i egen regi kommer förvaltningen köpa in en större mängd maskiner och arbetsfordon. Staden har för närvarande avtal för elektriska arbetsfordon samt för parkmaskiner och gräsklippare. Elektrifieringen av parkmaskiner befinner sig i ett tidigt stadium, särskild vad gäller större parkmaskiner. Fossilfrihet bör kunna åstadkommas i den nya organisationen. Däremot kan stadsdelsförvaltningen inte förlita sig enbart på el som energikälla, med hänsyn till bland annat krisberedskap. Utvecklingen går snabbt och målsättningen är att erhålla arbetsmaskiner och fordon i enlighet med Stockholms stads mål och ambitioner.

Stadens förvaltningar och bolag är ansvariga för att säkerställa sin drift av samhällsbärande funktioner såsom renhållning och snöröjning. Detta innebär att hänsyn till detta måste tas vid införskaffandet av maskiner och fordon eftersom verksamheten kan behöva säkra upp med ett antal maskiner som inte är eldrivna, utifrån krisberedskapsperspektivet. Eventuella undantag från inköps- och leasingregler lyfts i ansvarig nämnd.

Inom ramen för planeringen och genomförandet av parkskötsel i egen regi kommer förvaltningen att:

- Handla upp eldrivna fordon och när det är möjligt eldrivna handhållna arbetsmaskiner i första hand och i andra hand med biodrivmedel.
- Ha beredskap för kriser som till exempel större strömavbrott vilket innebär att det behöver finnas tillgång till fordon och redskap som inte enbart är eldrivna.

Vid kommande upphandlingar för anläggningsarbeten, drift av strandbad, med mera kommer förvaltningen att:

- Ställa de miljö- och hållbarhetskrav i upphandlingen som anges i stadens program för inköp och klimathandlingsplan så långt

det är möjligt och ändamålsenligt, och utifrån de mål som miljöprogrammet anger.

- Efterlevnaden av dessa följs upp genom miljörevisioner.

Handlingsplanen kommer uppdateras vid behov.